

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania M. B.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 27
maja 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje adwokat M. M. od Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Ś. tytułem wynagrodzenia za reprezentowanie M. B. w postępowaniu kasacyjnym z urzędu 240 zł (dwieście czterdzieści) podwyższone o stawkę podatku od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację M. B. od wyroku Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 4 lipca 2017 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 3 lutego 2016 r., odmawiającej przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji odnośnie do wyników przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego w zakresie ustalenia, że wnioskodawczyni nie spełniła jednego z warunków niezbędnych dla

przyznania świadczenia, bowiem jej niezdolność do pracy powstała po upływie 18 miesięcy od ustania okresu ubezpieczenia oraz nie jest ona całkowicie niezdolna do pracy. Za niezasadny uznał zarzut skarżącej nieuwzględnienia przez Sąd pierwszej instancji schorzeń i chorób występujących u wnioskodawczynie. Biegli w swoich opiniach wzięli bowiem pod uwagę wszystkie schorzenia, przeanalizowali całą dokumentację i ocenili stopień naruszenia sprawności organizmu. Sąd Apelacyjny podkreślił, że dla przyznania skarżącej uprawnienia do renty z tytułu niezdolności do pracy nie jest wystarczający sam fakt uznania jej za częściowo niezdolną do pracy przez organ rentowy w okresie od 24 lipca 2015 r. do 31 stycznia 2017 r., albowiem niezdolność ta powinna powstać najpóźniej przed upływem 18 miesięcy od ustania okresów ubezpieczenia. Ostatni okres ubezpieczeniowy wnioskodawczynie upłynął 30 listopada 2011 r., tak więc niezdolność do pracy apelującej musiała by powstać do dnia 30 maja 2013 r. Z opinii biegłych sądowych wynikało, że w w/w okresie skarżąca nie była osobą niezdolną do pracy. Nadto Sąd Apelacyjny zauważył, że wobec braku stwierdzenia u wnioskodawczynie całkowitej niezdolności do pracy, nie można zastosować do niej wyjątku z art. 57 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, mimo że wnioskodawczynie ma łącznie ponad 36 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, a także naruszeniu przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia: art. 232 zd. 2 k.p.c., art. 286 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca uzasadniła istnieniem potrzeby dokonania wykładni art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pod kątem ustalenia, czy — wedle treści powołanego przepisu - w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12 ustawy oraz w czasie nie dłuższym aniżeli 18 miesięcy wprzód musi nastąpić naruszenie czynności organizmu prowadzące do wystąpienia całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy ubezpieczonego, czy też owa niezdolność sensu stricto. Skarżąca stała bowiem na stanowisku, iż całkowita lub częściowa niezdolność do pracy, będąca

przesłanką prawa do świadczenia rentowego, może powstać po upływie okresów wskazanych w ustawie, ale dla nabycia prawa do renty istotne jest, aby przyczyna naruszenia sprawności organizmu powodująca niezdolność do pracy powstała nie później niż w okresach wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy. Zdaniem skarżącej okresy wymienione w tym przepisie odnoszą się bowiem do powstania naruszenia sprawności organizmu, a nie do powstania niezdolności do pracy. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała również na potencjalną możliwość ustalenia, na podstawie uzupełnionego materiału dowodowego, iż jest ona całkowicie niezdolna do pracy bądź też stała się częściowo niezdolna do pracy przed dniem 30 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego

przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

W rozpoznawanej sprawie skarżąca nie wskazała występowania tak rozumianej przesłanki przedsądu. Przedstawiając własną interpretację przepisu art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmienną od jego literalnego brzmienia i wykładni dokonanej przez sądy *meriti*, nie przywołała odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2019 r., V CSK 613/18, LEX nr 2681310). Za taką nie można uznać stwierdzenia: „wykładnia funkcjonalna powołanego przepisu pozwala na stwierdzenie, że całkowita lub częściowa niezdolność do pracy, jako przesłanka nabycia prawa do renty nie musi powstać w okresach wymienionych w punkcie 3 w/w przepisu, okresy tam wymienione odnoszą się bowiem do powstania naruszenia sprawności organizmu, a nie do powstania niezdolności do pracy”.

Wniosek nie podnosi żadnych wątpliwości, które wykraczałyby poza zwykłą wykładnię przepisu, wszak już tylko ze względów gramatycznych (literalnych) przepis ten jest jasny. Zwykła wykładnia prawa nie stanowi podstawy przedsądu (*a contrario* z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nabycie prawa do renty zależy od stwierdzenia u ubezpieczonego niezdolności do pracy (art. 57 ust. 1 pkt 1), od posiadania konkretnego stażu ubezpieczeniowego (art. 57 ust. 1 pkt 2) oraz od powstania niezdolności w określonym przez przepisy czasie (art. 57 ust. 1 pkt 3). Dla nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy istotne zatem jest, aby

niezdolność ta, (nie zaś naruszenie sprawności organizmu) powstała w okresach wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej. Pogorszenie stanu zdrowia, w stopniu uniemożliwiającym przynajmniej wykonywanie pracy w dotychczasowym ograniczonym stanie zdrowia zakresie, stanowi natomiast przesłankę nabycia prawa do renty, w przypadku osoby częściowo niezdolnej do pracy, której częściowa niezdolność do pracy nie powstała w okresach wyszczególnionych w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy i wykonującej pracę odpowiednią do zachowanych możliwości zdrowotnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2014 r., I UK 393/13, LEX nr 1477472). Sąd Najwyższy wielokrotnie w swoim orzecznictwie wskazywał, że pogorszenie istniejącej przed podjęciem zatrudnienia niezdolności do pracy w ramach danego jej stopnia uzasadnia prawo do renty, gdy po pierwsze powstało w okresach wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej oraz po drugie, gdy spowodowało autonomiczną utratę zdolności do wykonywania pracy w dotychczasowym zakresie (por. uchwałę z dnia 12 czerwca 1984 r., III UZP 24/84, OSNCP 1985 nr 1, poz. 6 oraz wyroki: z dnia 17 stycznia 2002 r., II UKN 709/00, OSNP 2003 nr 20, poz. 497; z dnia 19 lutego 2002 r., II UKN 115/01, OSNP 2003 nr 24, poz. 598; z dnia 6 sierpnia 2014 r., II UK 513/13, OSNP 2016 nr 1, poz. 10; z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 357/14, LEX nr 1771400; z dnia 1 marca 2016 r., I UK 60/15, LEX nr 2021927). Jest to bowiem powstanie niezdolności do pracy powodujące autonomiczną utratę zdolności do wykonywania pracy w dotychczasowym zakresie bądź uniemożliwiające całkowite wykonywanie jakiegokolwiek pracy. W rozpoznawanej sprawie jednak taka sytuacja nie miała miejsca, bowiem skarżąca została uznana za częściowo niezdolną do pracy przez organ rentowy dopiero po upływie ponad 18 miesięcy od ustania okresów ubezpieczenia.

Pozostałe okoliczności wskazane przez skarżącą we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wymykają się ocenie Sądu Najwyższego, bowiem nie odnoszą się do żadnej z okoliczności przedsądu, o których mowa w 398⁹ § 1 k.p.c.

Nie znajdując podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji. O kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu rozstrzygnięto na podstawie § 15 ust. 2 w związku z

§ 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019, poz. 18).